

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV. Váci-utca 11.
hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.
SZERKESZTI
BOGDÁNYI MÓR.

Előfizetési feltételek:
Egész évre házhoz küldve 8 fr
Félévre 4 „
Negyedévre 2 „
Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Egy hét története.

Körülbelül nyolcz napig tartott az idej költségetvetési vita és e rövid idő alatt a parlamenti pártok mindegyike megragadta az alkalmat, hogy óhajait és aggodalmait közölje a Házal, a nemzettel. Mi itt csak az antiszemita párt felszólalásaival foglalkozunk, mert ki akarjuk mutatni, mennyire eltompult az antiszemita lamentálása iránti fogékonyság.

Előbbi években, mikor az antiszemitaság új volt, kíváncsian tekintettek egy-egy antiszemita beszéd elé és zsufolásig megtelt a Ház, valahányszor a folyosókon füstölgető honatyák közt elterjedt a hír, hogy Istóczy beszél. Visszafojtott lélekzettel csüngtek a szónok ajkain valahányszor a zsidó sajtóról, a zsidó világralmáról, a zsidó faj szaporaságáról, az izr. allianceról, a kagálról és több eféléről beszélt; s ha még azonfelül valami rossz viccet, vagy plane durva sértést megeresztett, hát hangos kacajba tört ki az egész Ház.

E kacajban igen gyakran a rosszakarat, a szűkkeblőség, a valódi szabadelvűség elleni ellenszenv és a régi táblabirói szellem felelevenülése is nyilatkozik s így nem csoda, ha Istóczyban az a rögeszme ütött gyökeret, hogy az ő beszédei hatást keltenek és hogy a Ház az ő sötét terveit titokban helyesli.

És e tévedésének egyszer nyílt kifejezést is adott a Házban, midőn azt a nevezetes kijelentést tette, hogy ha titkos szavazásra kerülne, a honatyák kevés kivétellel mind antiszemita vallának magukat.

A látszat neki adott igazat, mert aki a sajtó nyilatkozatait figyelemmel kísérte, jól tudta, hogy a faj és osztály gyűlölet erősen felzaklatta a kedélyeket.

Ez idő alatt történt akárhányszor, hogy nemcsak a zsidók ellen, hanem a katolikus képviselők a protestansokról és ez utóbbiak a kath. klerusról az animozitás bizonyos hangján szóltak, de mikor a mozgalom egyre nagyobb méreteket öltött és ál-

talános vallás-háboru kitörésével fenyegette az országot, a nemzet ekkor kezdett legelőször higgadtan gondolkozni az antiszemitizmus következményeiről.

A második lökést visszafelé, a legutóbbi választások alkalmából tartott antiszemita képviselőjelöltek beszédei és az ezek hatása alatt nyilvánult néphanulat adták.

Azt tapasztalták ugyanis, hogy az antiszemita választók nem hazafias lelkesedésből, sem nemzeti öntudatból, hanem a szocializmus és kommunizmus határozatlan homályban koválygó ideáitól kergettetve jelentek meg a választási harcmezőn — égve a vágytól, hogy történjék valami, a mi a jelenlegi társadalmi rendet felforgatná. Ez a tapasztalat volt a második rugó az antiszemita áramlat feltartóztatására. Nem lehetett tünni, hogy az antiszemitizmus demona a forradalmi tényezőket szövetségül mag köré gyűjtse.

És minél általánosabbá vált a meggyőződés, hogy az antiszemitizmus izgatásai csak ürügy, mel alatt a jog és társadalmi rend felforgatása czéloztatik annál többet vesztett az antiszemita érdekessége.

Ez magyarázza meg azt a jelenséget, minek a lefolyt költségvetési vita alatt szemtanui voltunk. A antiszemita közt beszéltek sokan és sokat, de a Ház nem hallgatta meg deklamációikat, üres padok előtt önték ki sziveket és kedélyeket megmételvező mérgüket.

Az antiszemita különben olyanok, mint a cigány a ki csak egy nótát tud és a ki folytonosan csak azzal kinnzza hegedűje hurjait.

A mit újat feltalálnak, az nevetséges és csak arra való, hogy a legfanatikusabb Istóczy-imádónak is a szemét felnyissa.

Istóczy el van keseredve; érzi, hogy az aranjuenzi szép napok nem sokára véget érnek. Ha a magyar parlament ily magatartást tanusít az antiszemita szónokokkal szemben ezentul is, akkor a jövő országgyűlésig ugyancsak összeolvad a most még 17 tagból antiszemita párt.

Ez öröndetes változás előidézését, mint fentebb kifejtettük — két mozzanatnak tulajdoníthatni, melyek a nemzetet az antiszemita végeztéljairól felvilágosíták. De nem mulaszthatjuk el egyuttal a harmadik tényezőre is utalni, melynek szintén igen nagy része van a változás előidézésében. E tényező — a zsidó magyarok magatartása a mozgalommal szemben.

A zsidó magyarok az üldözések, a sertések a megalázások és mellőzések daczára egy pillanatra sem feledkeztek meg arról, hogy ők magyarok és azok maradni akarnak. Sőt e hazafias buzgóságukban annyira mentek, hogy egy antiszemitát magam hallottam ilyféle kesergésre fanyalodni: „Iszen, ha tovább is így folytatják a zsidók, akkor ők nagyobb magyarok lesznek mint mi!“

A mit azonban az antiszemita ész veszedelmesnek tart, az előttünk a haza javára fog szolgálni és bármiként, okoskodjanak is az antiszemita elmék, mi maradunk, akik voltunk: zsidó magyarok! *Dr. G.*

Báró Fiáth Gyula felolvasása.

B. Fiáth Gyula egy vörös lappal gazdagítá az antiszemita ponyvairodalmat. A felolvasás, melyet e napokban a gazdakörben tartott, méltan beválhatna piaczi szonoklatnak, mely a boros elmék aklamációjára számít, de sehogy sem illt ama kör esarnokába, a hol az elfogulatlan szakértelemnek meg kéne szólalni.

Hogy olvasóink fogalmat alkothassanak maguknak

arról, hova tévelyeghet a felületesség tudakosságot szinlelő kapkodása, ide iktatjuk a felolvasás következő részét:

„Itt a délvidéken, hol a lakosság kebelében igen számosan találhatók fel a magyar nemzettel nem rokonszenvező elemek, a birtokváltozások rendkívül nagy fontossággal bírnak, mert a vagyoni jólét emelkedésével erősödik az egyéni befolyás is; már pedig elvitázhatlan tény az, hogy mindenki saját nemzetisége érdekében használja fel adandó alkalmakkor teljes befolyását.

A proletáriátusból kikerült román és szerb ajku jegyzők, boltosok és kereskedők, kivétel nélkül, határozottan és a szó szoros értelmében, haza és nemzetellenes indulatnak, sőt nagyrészből gyűlölettel viseltetnek mindenki és minden iránt, ami magyar. Nyíltan csak ott nem lépnek fel, a hol félnek, vagy politikájuk tiltja. Ezen elemnek, haza és nemzetellenes indulata, vagyonával nő és gyarapszik, egyszóval ezen elem az, mely mentől vagyonosabb lesz, annál veszedelmesebbé válik a hazára és társadalomra. Megdönthetetlen bizonyítékát szolgáltatják ezen állításomnak, a most megejtett szerb kongresszus választásai, valamint a „Romania irredentának“ Plojestiban kelt legújabb kiáltványa.

A zsidó boltosból, kiskereskedőből, vagy árendásokból lett birtokos pedig épen ezen a vidéken azért veszedelmes, mert minden irányban szintolyan destruktív, mint a milyen konzervatív saját személye iránt. Ezen elem kizárólag csak a maga hasznát tekintve, képes egész falukat rabszolgává lealacsonyítani, vagy ha érdeke úgy kívánja, földönfutóvá tenni. És mi tagadás benne, az ottani zsidó nem magyar elem és nem is lesz azzá soha, ha százszor Hunyadinak vagy Bátorinak hívják is.

Ezen elem sohasem fogja védelmezni a hazát és meg vagyok győződve, hogy az a Policzer a kit ma Vásárhelyinek hinak, ha érdeke úgy kívánja, holnap Popovits vagy

T Á R C Z A.

A z elhagyott.*

— Elbeszélés. —

Irta **Dr. Lehman.**

I.

P. . . város zsidó-temploma ünnepélyesen ki van világitva. Jóllehet, hogy a nap még magasán állt az égen, mégis varázsfénnyel áraszták el a számos légszesz-lángok az imaház belsejét; mit az által idéztek elő, hogy az ablakokat gondosan elfüggönyözték. A padozat szőnyegekkel volt fedve és virágok díszíték a karzatokat. Az épület előtt hosszú sorban állottak a fogatok, a kocsisok és paszomántos szolgák, gomblyukaikban nagy virágcsokrok voltak láthatók. Benn a hatalmas orgona hangja jól iskolázott kar kíséretében hallatszott, a szent szövetségláda előtt a rabbi áll, várva a jegyes párt, mert esketés lesz. A templom zsufolásig telve van. A magas ajtó szárnyai végre kitérülnek; elől fekete díszben öltözött templomszolgák vonulnak, vállakon a selyem talith, kezükben egy égő viaszgyertya, ezeket követte a vőlegény barátai és rokonai kíséretében. Minden szem rajta csüng.

„Milyen szép férfiú!“ suttogá egy ifjú hölgy éltesebb szomszédjának.

„Kissé leélt!“ válaszolt ez, mely állítást a vőlegény halvány, eltompult, de azért szellemes vonásai megerősíteni látszottak.

Miután a vőlegény a mennyezet alatt a rabbival szemközt helyet foglalt, ismét kitérültek az ajtószárnyak és megjelentek a fáklyavivők, kiket most sok fehér ruhás hajadon kíséretében a mennyasszony követett.

„Nincs anyja a mennyasszonynak?“ kérdé szomszédját a fiatal hölgy, ki előbb a vőlegényt megcsodálta.

„De igen van anyja és atyja is, de ezek nem egyeztek bele, hogy Zebulon doctorhoz menjen nőül, azért nem jelentek meg az esküvőnél; azonkívül nagyon vallásosak és nem akartak a reform-templomba jönni.

A vőlegényt kiesapongónak ismerte a város és a szülők semmiképp sem akarták e házasságot tűrni, de az egyetlen leány keresztül vitte akarát; most halgassunk, az orgona elnémult és a szónok megkezdte beszédét.

A pap a vőlegény műveltségéről beszélt, az orvos szent hivatásáról, a mennyasszony erélyességéről, ki minden akadály daczára a nyomasztó előítéletek fölé tudott emelkedni, szólott továbbá azon tiszteletéről, melyben az elfogulatlan zsidó a művelt más vallásuknál részesül, a nő kötelességéről,

* Singer Ede és testvére legújabb kiadásában Székesfehérváru megjelent „Elbeszélések“ cz. érdekes munkából.

Popovitsew lesz és épen úgy hódol akár a belgrádi akár a bukaresti kormánynak, mint a budapestinek.

Tehát a nemes báró a zsidót sem tartja jobbnak a román vagy szerbnél. És mivel indokolja e nézetét? Egyszerűen azzal az eleséppel, de lépten nyomon meghazudtolt frazissal, hogy a zsidó, a ki ma Policzter, és holnap Vásárhelyi, holnapután Popovits sőt Popovicsew is lehet. Példát ugyan nem tud erre felhozni, de miután Istóczy és más hasonszörű bölesektől hallotta, hát ismétli ő is. Ha a nemes báró csak egyetlen egy ilyen példára tudna hivatkozni, akkor gyanusítása, ha indokolt nem is, de legalább részben megmagyarázható lenne. Ámde ellenkezőleg azt tapasztaljuk, hogy az antiszemitizmus épen az ellenkezőleg legmérgeesebben, hogy mi magyarok akarunk lenni. Vagy nem az szúrja Istóczy szemét, hogy asszimilálni akarunk, hogy a nem zsidó magyarokkal minél szorosabbra fűzzük a nemzetiségi összetartozandóság kötelekeit? Ha a nemzetiségek ugyanazt tennék a mit mi, akkor bizonyára nem lenne nemzetiségi kérdés Magyarországon, nem lenne Romania irredenta, sem szerb matrica, sem pedig német Schulverein.

És hazafias érzelmeinkért meggyalázást, gyanusítást nyerünk és idegen, veszedelmes elemnek tartanak bennünket, daczára, hogy vérünkkel és vagyonunkkal áldozunk a haza oltárán, daczára, hogy nincs-e hazánál más otthonunk, és nincs sehol sem nemzetiség, sem állam, a hova gravitálnánk.

Mielőtt Báró Fiáth ur ilyen gyanusítással illette a magyar zsidóságot, nagyon kívánatos lett volna nemesak

az antiszemita ponyvairódmalmat, hanem Magyarország legújabb történetét is olvasgatni, a miből meggyőződhetett volna, hogy ki a nagyobb hazafi — az a zsidó-e, a ki munkája, szorgalma, szivossága által a magyar nemzeti vagyont szaporítja, vagy azok a mágnások és köznemesek, a kik miután meddő passziókra költötték el vagyonukat, a nemzet terhére esnek és az államot és népet fejős tehénné tartják? Mutasson a nemes báró ur csak egyetlen egy zsidót, aki nem a saját ereje és kvalifikációja, hanem protekció útján jutott volna oly állami hivatalba, melyet a nép garasáiból dotálnak. Ki az, a ki könnyelműen fecserli el vagyonát, mert atyafiságos támogatásra számít ott, a hová csak a valódi érdemnek jutnia szabad volna? Ki tehát a veszedelmesebb elem, a nemesség-e vagy a zsidóság? Ha a nemes báró azt állítja, hogy a zsidó egész falukat rabszolgáivá tesz, mi azt mondjuk, hogy a nemesség az egész nemzetet zsarolja ki. Sőt többet mondunk: épen ez a nemesség okozója, minden nemzeti szerencsétlenségünknek. Ez a nemesség demoralizálja a népet tunyaságának rossz példájával, ez a nemesség ragadja el a nép szájától a kenyeret, melyet hivatalnoki fizetés alakjában követel. Ki hát a kártékonyabb elem: a zsidó-e, vagy a nemesség?

De menjünk tovább:

Kik voltak a muszka vezetők, kik árulták el a hazát, hogy a némettől hivatalt és rangot kapjanak, a zsidók-e vagy ama nemesek, a kik mikor a magyar világ kezdődött, ismét hazafiaknak álltak be, hogy zsidós állásaikban tovább zaklathassák a szegény népet? És mégis

ezután áldásra emelte kezeit. A vőlegény a menyasszony ujjára tette a jegygyűrűt s elmondá a döntő szavakat.

Most már a neje volt, választottjához fűzve a legerősebb köteléssel, mit csak a halál vagy a válólevél szakíthat ketté! Ki képzelheti a menyasszony szerencsését és boldogságát, mire már oly sóvárogva várt?

Salz Fridrika a gazdag Salz Simon p . . . i nagykereskedő leánya volt. Már nem is várták Isten áldását, midőn 20-ik évre házasságok után egy kis leányok született. A szülők boldogsága leirhatalatlan volt és a későn született gyermekük iránti szeretetük oly gyengéd, hogy azt teljesen elkényeztették. A szülők Fridrika legbadaarabb kívánásait haladéktalanul teljesítették, mi által határtalan önfejlő lett.

Miután a leányka tanulni szeretett, kitünő oktatásban részesült, mi azonban jellemére semmi befolyással sem volt. Midőn Fridrika tizenötödik évét betöltötte, esinos, szellemes hajadonná fejlődött; ekkor tért haza a fiatal Zebulon doktor az egyetemről és P . . . ben szülővárosában telepedett le. Fridrika ismerőseinél látta őt, a fiatal ember kiválóan vele foglalkozott, és Fridrike boldog volt. A fiatalok ezentúl gyakran találkoztak, egy nap beállított Zebulon a gazdag nagykereskedőhöz és megkérte leánya kezét.

Az öreg Salz egészen felháborodott a szemtelenségen, mert ennek nevezte ezt.

„Hogyan, doktor ur“ mondá ő „még csak a múlt szombaton láttam önt szivarozni, és ön megmeri kérni leányom kezét?“

„Igaz van“ válaszolt az orvos, „eddig nem sokat törődtem a zsidó parancsolatokkal, de ha ön kívánja . . .“

„Ha én kívánom, haha, no ez aztán szép jámborság, mi az én kívánságomra létesülne! Nem kedves uram, abból nem lesz semmi.“

„Figyelmeztetem Salz ur, hogy leánya szeret és hogy az ő beleegyezésével beszélek önnel.“

„Ha ez való, akkor nagy szerencsétlenség lenne!“

„Uram, ön ezzel sért engem!“

„Lassan, lassan orvos ur, hisz mi ismerjük egymást! Jól tudja, hogy mily életet folytatott Bécsben tanuló korában!“

Az orvos pirulva hallgatott.

„Mi már leszámoltunk egymással,“ mondá Salz ur, „most szeretném ha magamra hagyna; dolgom van.“

„Tehát elutasít engem Salz ur? Gondoljon egyetlen leánya szerencséjére!“

„Hisz éppen mert az lebeg szemem előtt, soha sem egyezem bele, hogy az ön neje legyen.“

bennünket gyanusítanak, bennünket tartanak megbizhatatlannak!

Majd ha — a mit a gondviselés távol tartson tőlünk, Magyarország ismét nagy válságok előtt áll, akkor majd elvállik, ki a megbízhatóbb elem, a zsidó-e vagy a főnemesség? *M. L.*

Érdekes glossza.

Dr. Kovács Pál kecskeméti jogtanár „Magyar Közigazgatás“ című műve jelenik meg legközelebb, melynek II kötete a zsidó anyakönyvek rendezése tárgyában kibocsátott miniszteri rendelettel is foglalkozik. Közöljük a terjedelmes mű ezen részét, mert rendkívül érdekeseznek tartjuk azokat a glosszákat, melyeket a szerző a szóban forgó miniszteri rendelethez fűz. Mi nem kételkedünk abban, hogy a miniszter ur a rendelet megalkotása alkalmával csakugyan a szerző által megjelölt indokokat tartotta szem előtt, de egyuttal kijelentjük, hogy eljárása a magyar zsidóság önérzetét a legmélyebben sértette. Ha a miniszter ur a zsidók egyenjoguságát nemcsak egyedül írott malasztnak tekintené, akkor már rég intézkedhetett volna, hogy a magyar zsidó felekezet „a bevett vallásfelekezetek közé tartozzék“ és hogy megszűnjék a mélyen lealázó tény, mely abban rejlik, hogy a zsidóságot Magyarországon csak túrt vallásfelekezetnek tekintik. Dr. Kovács Pál kecskeméti akadémiai tanár csak szárazan, minden megjegyzés nélkül érinti e kérdést és ha nem is várhattuk, hogy a szerző ur a zsidók jogai mellett lándzást törjön, mindazáltal helyén lett volna. Dr. Kovács tanár urnak

megragadni az alkalmat annak feltüntetésére, hogy milyen furesa az, amikor egy egyenjogositott vallásfelekezet, még csak nem is bevett, hanem amolyan megtúrt idegennek tekintetik, akit kidobunk, mikor tetszik

A következőkben adjuk Dr. Kovács Pál tanárnak említett művének a zsidó anyakönyvekre vonatkozó részét, mely ekkép hangzik:

„Az anyakönyvek vezetése, a vallás- és közoktatásügyi miniszterium rendeleti és felügyeleti hatalmának alapján, az egyes lelkészi állomások élén álló minden vallásfelekezetű lelkészek joga és kötelessége. Az 1868. évi 12.548. számú vallás- és közoktatási miniszteri rendelet világos szavai szerint azonban csak a bevett vallásfelekezetek lelkészei vannak följogosítva anyakönyvek vezetésére s illetve csak az általuk vezetett anyakönyvek bírnak közhitelességgel. Miután pedig az izraelita vallás törvényeinkben bevett vallásfelekezetnek deklarálva sehol sincsen: az egyes zsidó hitközségek, az 1840: XXIX. t.-cikk alapján, a mely t.-cikk kimondja, hogy „az izraelita szülöttek vallásuk papjai által vezetendő anyakönyvekbe iktattassanak“, csakis kivételesen jogosítottak fel s illetve köteleztettek közhitelességű anyakönyvek vezetésére.

Az izraelita anyakönyvi ügyet legujabban az 1885. évi 1924. sz. a. kibocsátott s a jelen 1886. évi január 1-én életbelépett vallásügyi miniszteri rendelet szabályozta és rendezte gyökeresen.

Ezen rendelet szerint az izraelita anyakönyvek helyes kezelhetése és ellenőrizhetése czéljából, megyei járásokként és városi törvényhatóságokként az egész ország összesen

„De Salz ur, fogadom, hogy teljesen megváltoztatom életmódomat.“

„Bizonyítsa be előbb ezt tettek által: mi csak is az ön előnyére válhat.“

„És ha egy évig nem szolgáltatok okot önnek a panaszra?“

Még se adom önnek leányomat, ösztönszerűleg kell javulnia; oly javulásnak, mely előre kiszámított földi javakért történik, nincs értéke.“

Az orvos mérgesen távozott, de nemcsak ő haragudott, hanem Friderika is neheztelt atyjára, kit zsarnoknak nevezett. Legelső eset, hogy kivánságát nem teljesítették! Sirt, tombolt, kért, könyörgött és midőn látta, hogy mindez nem használ megbetegedett a méreg és bosszuságtól,

Fridrika nem szinlelt, ez nem volt természete; nem, mert valóban komoly beteg lett. Anyja éjjel-nappal a beteg ágya mellett virrasztott és az öreg atyja szemei folyton könyyeztek. A házi orvos kijelenté, hogy ő nem segíthet. — nagy nehezen határozta el magát az öreg Salz arra, hogy Zebulon orvost hívassa a beteghez; ez eljött és Fridrika csakhamar felgyógyult. Az anya most kérve kényszeríté a férjét hogy leánya életét ne veszélyeztesse többé,

Salz ur szobájába hivatá leányát, Itt szeretettel és jószággal mondá el neki imádójának minden előbbi rossz tetteit; de Fridrika állhatatos maradt elhatározásában.

„Isten neki,“ mondá végre Salz ur, légy a neje; nem átkozlak azért s tetemes hozományt adok; de nem vagy többé az én gyermekem az naptól fogva, a mikor dr. Zebulon aszszony lesz a neved. Én, valamint anyád nem veszünk részt az esketési ünnepélyen. Tehát válassz köztünk s közte.“

A mint láttuk, Fridrika választott; de Salz ur is megtartotta szavát.

A lakodalmi asztal mellett több száz vig vendég mulatott; de a mennyasszony szülei távol voltak.

Egész másnap reggelig keringtek a tánczteremben a a vendégek, míg az örömszülők egyedül voltak otthon és sirtak. Hajlékuk ismét oly magányos, mint leányuk születése előtt, de akkor meglegedésüket nem zavarták ki nem elégitett kivánságuk — és most?

Mennyire kevésbé tudta az ember megítélni; hogy mi szolgál javára és mi nem, azért a zsidó rendesen így üdvözli barátját: „Isten teljesítse jóra szived kivánságát!“

II.

Friderika mennyegzőjét ősz végén ünnepelték; a reá következő nyáron az ifju pár nászutra akart kelni. Hiába kísérelték meg Zebulon és neje az öregot kibékíteni; Salz ur kérlelhetlen maradt és neje nézve férjének akarata parancs volt. Fridrike legesekélyebbé sem panaszkodhatott férjére; ő mindig gyengéd és figyelmes volt irányába; megengedte neki, hogy a háztartást a zsidó szokás szerint

465 anyakönyvi kerületre van fölosztva oly formán, hogy a járás kerületen létező minden község vagy város, — tekintet nélkül arra, lakik-e benne ez idő szerint izraelita vagy sem. — a rendelet által kijelölt saját anyakönyvi kerületéhez tartozik s a kerületbe beosztott összes községek, avagy a külön kerületeket képező törvényhatósági joggal bíró városok izraelita lakosai számára, a kelet székhelyén csupán egy anyakönyv vezetetik.

Kivételesen két anyakönyvnek vezetése egy kerületben csak akkor engedtetik meg, ha az illető kerület székhelyén két külön izraelita hitközség (orthodox és neolog) létezik s ezek egymással a közös anyakönyv vezetésére nézve megegyezni nem tudtak. Ez esetben azon izraelita hitközség, a mely külön anyakönyvvezetését továbbra is fenntartani óhajtja, tartozik beigazolni, hogy anyakönyvvezetője a megkívánt képesítettséggel (l. alább) bír és a hitközség őt kellően díjazni képes; tartozik továbbá beigazolni, hogy oly intézkedéseket tett, a melyeknél fogva egy és ugyanazon esetnek az ugyanazon helyen (a kerület székhelyén) létező mindkét rendbeli izraelita anyakönyvbe való bevezetése nem fog megtörténhetni. A mennyiben azonban a kerület székhelyén két külön anyakönyvvezetés nem létezik, a kerület összes izraelitái tartoznak — az alább előadandó törvényes következmények terhe alatt — az anyakönyvi eseteket a székhelyen létező egy anyakönyvvezetőnél bejelenteni.

A külön anyakönyvvezetés engedélyezése iránt előterjesztett kérelmek fölött első fokban az illető törvényhatóság közigazgatási bizottsága, másodfokban es végérvényesen a vallás- és közoktatási miniszter határoz.

rendeze be, valamint a zsidó-szertartások megtartását Friderike hozománya kamatozó állampapirokban volt elhelyezve és az ügyes orvos kiterjedt praxissa bőven jövedelmezé a háztartási szükségleteket.

Augusztus hava előtt nem hagyható el Zebulon beteget; de ekkor szabadságot vett magának és kártársai által helyettesítetté magát, azután Bécsbe utazott fiatal nejével, hogy jelen legyen azon az ünnepélyen, mit a császár tiszteletére rendeztek magyarországi útja visszatérése alkalmából. Csak néhány évvel ezelőtt nyomták el ott a szabadságharcot; a magyarokat Oroszország segítségével verték le, a vitéz és lelkes hadvezéreket legyőzték és vagy elzárattak, vagy elmenekültek. Kossuth is, ki a mozgalom élén állott. Most siri csend volt az országban. A császár meglátogatta a tartományt és mindenütt jól fogadták. Azt hitték már, hogy a magyarok végkép megadták magukat Ausztriának, hogy elfeledték kiváltságaikat s szabadságukat és a császár jósága által ismét a Habsburg házhoz esatlakoztak. Ezért tehát ünnepélyes fogadtatást rendeztek és a szokott lelkesedéssel teljesíték a parancsot; a legnagyobb előkészületek tétettek, százezer idegen tódult be a fővárosba, hogy részt vegyen a fogadtatásban, köztük Zebulon és neje is.

Friderike még soha sem volt Bécsben. Hogy tehát a főváros nevezetességeit kellőképp megtekinthesse, már vásár-

A rendelet hatályba lépte napjától (1886. január 1-től) fogva tehát, a mely napon az 1863, nov. 2-iki udvari kanczelláriai rendelvény kivételével minden, az izraelita anyakönyvek vezetése tárgyában eddig kiadott rendelet hatályát veszti, az izraelita hitközségeknek, számtalan visszaélésekre okot és anyagot szolgáltatott, szabad anyakönyvvezetési joga meg van szüntetve s csakis a megállapított anyakönyvi kerületek szerint, az ezek számára megjelölt székhelyeken eszközölhető az anyakönyvvezetés. Ezzel egy-szersmind egyöntetűvé van téve az anyakönyvvezetés ugy az orthodox, mint a neolog zsidókra nézve, a mi szerfölött megkönnyíti és hatékonyná teszi a nélkülözhetlen állami ellenőrzést.

A rendelet azonban nemcsak az anyakönyvi kerületeket állapítja meg, hanem részletes intézkedéseket tartalmaz az anyakönyvvezetőkre nézve is. Ezen intézkedéseket kivonatosan a következőkben reprodukáljuk: Anyakönyvvezetőül csakis rabbi vagy raabihelyettes (vallástanító) alkalmazható; megkívántatik azonban, hogy az illető a) teljeskoru, b) legalább négy közép- vagy polgári iskolai osztályt jó sikerrel végzett és c) fedhetlen előéletű magyar állampolgár legyen.

Az anyakönyvvezetőt — a ki kellőleg díjazandó — az illető anyakönyvi kerülethez tartozó azon izraeliták közös gyűlése választja, a kik évenként legalább 2 frtot fizetnek a kerület közös költségeihez. Ugyanezen gyűlés alapítja meg az anyakönyvvezető fizetését és esetleges illetményeit. A választás eredménye a törvényhatóság közigazgatási bizottságával mindig közlendő, a melynek joga van — ha

nap felrándult a házaspár, noha az ünnepélyek csak a rákövetkező szombaton kezdődtek.

Boldog idő volt ez az ifju nőre!

Férje, ki otthon egész nap másutt volt elfoglalva, minden idejét most neki szentelheté; egész Bécs városát bebarangolta férje karján, melynek műkincseit és nevezetességeit nemcsak megmutatta, hanem szakszerűen meg is magyarázta. A Belveder képtárát órákon át csodálták; délután rendszeren kirándultak Nussdorf- vagy Hitzingbe, az esteket majd a Karl-színházban töltötték, majd a Kärntner színház zenekarát hallgatták, vagy pedig az udvari színház klasszikus művészek játékát élvezték. Péntek este is elég élvezetet nyújtott, Sulzer és karának gyönyörű éneke elragadta Friderikát.

Szombaton délután 3 órakor fogadta a virágokkal és szőnyegekkel diszitett város szeretett fejedelmét. A vasúton érkezett a nemzeti díszben öltözött magyar mágnások kíséretében. A császár anyja, a herezegek, a hatóságok előljárói üdvözölték őt; a bécsi főpolgármester lelkesítő szavakkal köszöntötte fel a császárt; a szép menet azután az utcákon vonult keresztül, melyeknek ablakait drága pénzen bérelték, ki az idegen nézők.

(Folytatás következik.)

azt kielégítőnek nem találja — új válaszáást elrendelni. Másodizbeni visszautasítás ellen a kerület a vallás- és közoktatási miniszterhez folyamodhatik. E felfolyamodás elmulasztása esetén, valamint akkor is, ha a miniszter a közig. bizottság elhatározását (a választások megsemmisítését) jóváhagyta, avagy ha az üresedéstől számítva fél év alatt a kerület a közig. bizottságnak bejelentendő alapos ok nélkül anyakönyvvezetőt egyáltalában nem választ: a bizottság gondoskodik a kerület terhére anyakönyvvezetőről,

Az anyakönyvvezetők élethossziglan választatnak és hivatalokból csupán ismételt kötelességmulasztás, vallásellenes magaviselet, drkölcsi kihágás vagy polgári büntény miatt mozdíthatók el a közig. bizottság és illetve ennek határozata ellen történő felfolyamodás esetében a vallás- és közoktatási miniszter határozata folytán.

Az izraelita anyakönyvvezetők kötelességei — a melyek a rendeletben részletesen felsorolvák — általában a többi vallásfelekezetekhez tartozó anyakönyvvezetőkével azonosak.

Az izraelita anyakönyvek mindenütt az állam hivatalos nyelvén, vagy az illető politikai község jegyzőkönyvi nyelvén vezetendők.

Az anyakönyvek ellenőrzését, illetőleg a rendelet kivonatosa a következőket tartalmazza: a) azon anyakönyvvezetők, a kik a rendeletben előirt kötelességeiket elmulasztják, minden egyes esetben 5—100 frtig terjedhető pénzbírsággal rovatnak meg; b) azon rabbi, rabbihelyettes vagy vallástanító, a ki az általa teljesített esketéről az illetékes kerületi anyakönyvvezetőt 3 nap alatt nem értesíti, 50—100 frtig terjedhető pénzbírsággal büntetendő; c) azon magánfelek, kik az anyakönyvi eseteket (születések, házasságok, halálozások) az illetékes anyakönyvvezetőknél, a rendeletben kiszabott határidők alatt és feltételek mellett bejelenteni elmulasztják, 5—50 frtig terjedő pénzbírsággal büntettetnek.

A törvényhatóságnak joga és kötelessége tehát a területén levő izraelita anyakönyvvezetések felett (megyékben a szolgabíró, városokban az ezzel megbizott tisztviselő útján) örködni és felügyelni arra, hogy a most felsorolt mulasztási és kihágási esetekben a bírság megállapítása és behajtása az arra kirendelt közegek által pontosan eszközöltessék.

A képviselőházból.

Egyik fiatal tagja a képviselőháznak, a ki nagyon szeret leányokról beszélni s a kit különben az boszantja, hogy róla még a leányok sem beszélnek, egy szóval: Rác Géza ur e héten a zsidókat azzal vádolá, hogy leánykereskedést üznek; azaz külföldre, Ázsiába, Afrikába, Ausztraliába viszik Magyarország hajadonait.

A beszéd folyamában ekkép adott kifejezést a leánykereskedés szomorú legandája fölött:

A zsidók — ugymond — kompromittálják a mi kereskedelmünket a külföld előtt, mert minden áruczikket meghamisítanak, kivéve egy czikket — a leányokat, ezeket hamisítatlanul liferálják külföldi kufároknak.

Rác Géza képviselő a belügyminiszterhez intézte eme szózatát egy képviselőházi ülésen. És miután nem akadt senki, aki ez alaptalan vádat a zsidók nevében visszautasította volna, nekünk jutott a feladat e helyen Rác Géza ur állításait megeczáfolni.

Tényekre fogunk hivatkozni czáfolatunkban, hogy a gyöngébbek is átláthassák, milyen gyalázatos eszközökkel igyekeznek az antiszemiták a zsidókat befeketíteni.

Megbizható rendőri adatok alapján, melyeket különben akármelyik antiszemitának is rendelkezésére bocsáthatnak, a leánykereskedést mindössze három magyarországi városban üzték: E városok: Budapest, Székesfehérvár és Temesvár. A fővárosban körülbelül öt olyan vállalkozó volt, a ki e „czikkben“ dolgozott és ez öt leánykereskedő közt csak kettő — zsidó. A többi három rom. kath. vallású. A székesfehérvári leánykereskedő — a neve ugyan Schwarcz volt, mert egy ily nevű férfiival vad házasságban élt, kinek nevét bitorolta, de maga a különben keresztény bábaasszony kinek a zsidósághoz soha semmi köze nem volt. A temesvári leánykereskedő pedig tudvalevőleg egy szerb ember, kinek számos agensei közt egyetlen egy zsidó sincs. Nekem volt alkalmam e jól szervezett banda minden egyes tagjának curriculum vitaejében lapozgatni, mikor a budapesti fenyítő törvényszéknél mint joggyökornok működtem. Bosnia occupatiója évében történt, midőn halomszámra érkeztek épen ezeu „temesvári czég“ ellen a feljelentések. Vagy a leányok szülei vagy rokonai fordultak a büntető hatósághoz vagy pedig maga e „budapesti czég“ agense tett feljelentést, mert a temesvárinak konkurrencziájától félt.

Ekkor láttam először e társadalmi rothadás procezuszusát egész visszataszító valójában.

Láttam embereket, kik bukott szerencsétlen nőket, kiket vagy a szégyen vagy az indulat kergetett a piacra, messze földön elhelyeznek, fokról-fokra sülyedt nők, kik a munkára képtelenek és a kik szivesen indulnak az ismeretlen utra, mert ha itthon maradnának, egy még sötétebb utra szánnák el magukat: a Duna fodros medrében keresnek testi és lelki nyugalmukat. A temesvári firma 1879-ben huszonhárom nőt „helyezett el“ külföldön, kik közt egy sem volt, a ki, ha az országban marad, tisztességes foglalkozást üzni képes lett volna. E huszonhárom nő közt volt nyolcz zsidó. Megjegyzendő azonban, hogy a kereskedők és agensek közt, kik őket elszállították egyetlen egy zsidó sem volt.

Ilyenek voltak a viszonyok 1879-ben. Többet mondhatnék e tárgyról, de attól tartok, hogy ez önvédelmi sorok határát átlépném. Azt hiszem czélobat így is elértem, miután csak az lebegett szemem előtt, hogy Rác Géza vádjának alaptalanságát kimutassam. A leánykereskedést — ha ma is még üzetik — nem zsidók üzik. Erről meggyőződhetik Rác Géza, csak tessék neki bizonyos percsomokat átnézni, melyek most is feltalálhatók részint a rendőrség részint pedig a budapesti fenyítő törvényszék irattárában.

Dr. B. K.

H I R E K.

A Budapesti Hirlap szellemessége. Miután a fővárosi sajtó már-már megenni kezdi a folytonos zsidóhajsztát és nagyobbára lemondott arról a nemes hivatásról, hogy mindennap legalább egy zsidót felkonczoljon, agyonüssön vagy meggyalázzon, a Budapesti Hirlap újra visszatér kedvencz időtöltéséhez és időnként felfrissíti az elhalványuló gyűlöletet, hogy az antiszemitaság valahogy meg ne szűnjék, mert ez a mozgalom a nevezett lapnak — úgy látszik — nemcsak sportja, hanem kenyérkeresete is. E héten krokodilusi könnyeket ejtett a sárosmegyei birtok változások fölött és hosszú cikkben elkesergi, hogy a sárosmegyei birtokok legnagyobb része gazdát cserélt és e csere a régi magyar köznemesség pusztulását idézte elő. De nemcsak ez bántja a Budapesti Hirlap érző szívét, hanem elpanaszolja, hogy ennek folytán „a birtokok meg kívándorolnak, csak hogy nem Amerikába, hanem — Palesztinába. E czélzás eléggé jellemzi a nevezett lap politikai jellemtelenségét, mert eltekintve attól, hogy hazudik, még azzal tetézi bűnét, hogy minden darab magyar földet, mely zsidó kézre kerül, olykóp tüntet fel, mintha idegenek kihatották volna a haza territoriumából; sőt még arra az állításra is vetemedik a nevezett lap, hogy a zsidó e földet kizsarolja és tönkre teszi. Annyira undorító a B. Hirlapnak eme vádaskodása, hogy valóban nehezünkre esik vele foglalkozni. Nem is bocsátkozunk polemiba vele, hisz ugyanis tudjuk, hogy rosszakaratu ráfogások ellen minden szó hiába való; de a publicitásra való tekintetből, melylyel a leghitványabb lap is bír, kénytelenek vagyunk a mondottakra reflektálni és röviden csak annyit megjegyezni, hogy a tények éppen az ellenkezőt bizonyítják, hogy a tények éppen a mellett tanúskodnak, miszerint a zsidó magyarok a munka és takarékoság árán szerzett földbirtokait nemcsak ki nem zsarolják, hanem még a meddő földeket is termékenynyé, virágzóvá varázsolják. A mi pedig a birtokok Palesztinába vándorlását illeti, az egyszerűen abszurdum — mert tapasztalásból tudja mindenki, hogy magyarabb gazdát, zsidó magyar földbirtokosnál, keresve sem találhatni.

Kivándorlások Amerikába. A lefolyt évben mindössze 18,535 zsidó vándorolt ki Amerikába. Ezek közt volt: 11,348 orosz, 4825 osztrák-magyar, 1819 német és 397 román-zsidó. New-Yorkban visszamaradt 10,793, a többi pedig Északamerikába ment, hogy különféle helyeken letelepedjen. A Chikagóban megjelenő „Occident“ című lap állítása szerint az amerikai zsidók igen nagy áldozatokat hoztak Európából bevándorlott hitrokonaik felsegélyezésére. Az emberszeretet e nagyszerű művét főleg az ottani rabbik gyakorolták, kik a hitközségek adakozásait összegyűjtve, a szűkölködők közt felosztották.

Marokkói viszonyok. A marokkói szultán, egy londoni távirat szerint, a múlt hóban elrendelte, hogy mindazon jogoktól, melyeket az ottani zsidók két évtized óta — Montefiore Mózes közbenjárása folytán — élveztek, ezentul megfosztassanak. Az ottani zsidók ennél fogva az európai nagyhatalmakhoz fordulnak helyzetük javítása ér-

dekében. — Ugyancsak egyik marokkói városból (Ain-Abed) érkezik Londonba az a távirati hír, hogy az ottani lakóság egy zsidót, Schuchanát választotta meg a község polgármesterévé.

Mandel Pál orsz. képviselő édes anyját Mandel Ábráhámné sz. Kepes Johannát e hó 19-én kísérték örök nyugalomba Nyirbátorban. Az elhunyt végtisztességtételére ezren meg ezren sereglettek össze a távol vidékről is, és az iránta érzett áldásos tiszteletet mi sem bizonyíthatja jobban, mint az, hogy miután Schwarz Sándor rabbi-jelölt elmondta megható beszédét, Szikszay József, nyirbátori evang. lelkész tartott mély elérzékenyeddéssel bucsuztatót a halott fölött.

A pesti izr. nőegylet, f. hó 9-én tartott hangversenyvel egybekötött tánczestélye alkalmából, következő felülfizetések folytak ke. é. p. Megyeri Krausz M. 20 frt. Neuwelt B. 15 frt, Frommer Albert 10 frt, Basch Gyula 10 frt, Weisz Adolf és neje 10 frt, Lázár Bernátné 10 frt, Markbreit Adolfné 10 frt, Schlesinger Sámuel 10 frt, Ivá ndi Ailmos 5 frt, Laczkó Sándor 5 frt, Adler Dávid 5 frt, Frommer Tivadar 5 frt, Koppély Géza 5 frt, Klein Gyula 5 frt, Mandl Ignác 5 frt, Stein Béla 5 frt, Weisz Leo 5 frt, Weisz Ernesztina 5 frt, Glattauer Frigyesné 5 frt, Blau Arnold 4 frt, Hercz Lajos 5 frt, Deuts F. Józsefné 5 frt, Dr. Weiser Frigyesné 5 frt, Dr. Weiser Károly 5 frt, Landauer Lipót 5 frt, Taub Salamon 5 frt, Neumann Amália 5 frt, Dr. Böck Gyuláné 5 frt, Schweiger Adolf 5 frt, Brüll Zsigmond 5 frt, Beer Salamon 5 frt, Beimel Jakabné 5 frt, Konn Jenny 5 frt, Baumgarten Ignác 5 frt és Jellinek Henrik igazgató 5 frt; összesen 230 forint.

The Gresham életbiztosító-társaság Londonban.

E társaság 1885. évi november hóban tartotta rendes évi közgyűlését, melyben előterjesztették az 1885. június 30-án lejárt 37. üzleti évről szóló jelentést. E jelentés főtételei a következők: A lefolyt üzleti év eredménye igen kedvező volt; benyújtottak 6,394 biztosítási ajánlatot, több mint 66.393,200 frankra, melyek közül a társaság 6.138 ajánlatot több mint 53.422,475 frankkal elfogadott és a megfelelő kötvényeket kiállította. A díjbevétel, levonván a viszontbiztosításért fizetett összeget, 14.185,366.47 frankra rugott, mely összegben az első évnek 1.952,450.42 frank biztosítási díta is befoglaltatik. A kamatszám 4.740,702.30 frankot tett s a díjbevételhez csatolva a társaság évi bevételét 17.926,086.67 frankra emelte. A társaság a lefolyt üzleti évben életbiztosítási kötvényekre 6.639,527.81 frankot fizetett ki a társaság. A kiházasítási és vegyes biztosítási ügyletekből eredő és lejárt követelések összege 2.919,240.73 frankra rugott. Kötvények visszavételére 1.157,927.19 frankot fordított a társaság. A biztosítási alap, melylyel a társaság a szerződésekben kikötött feltételeit biztosítja, 3.944,971.26 frankkal emelkedett. Az aktívák az üzleti év végén 89.282,500.94 frankot tettek. E mérleg felállításánál vételáron bejegyzett értékén érték-többlete nem vétetett tekintetbe, mivel ezek az értékek ocm realizáltattak, s így azonnali nyereség forrásául nem tekinthetők. Ennek az érték-többletnek azonban nagy jelentősége van; mert konszolidálja ama garancziákat, melyeket a társaság nyújt. Tőkebefektetések: 1.935,046.15 frank a brit kormány értékpapírjaiban, 1,942,687.30 az indiai gyarmat-kormány értékpapírjaiban, 13.841,232.29 más államok értékpapírjaiban, 1.725,198.02 frank vasuti részvényekben, elsőbbségekben és garantált értékpapírokbán, 29.870,022.60 frank vasuti és más kölcsönkötvényekben, 14.620.450 frank házakban, melyek közt a társaság bécsi és budapesti házai vaoak 12.722,801.15 féank jelzálogokban és 14.407,096.93 frank különböző értékpapírokbán.

GUMMI és HALHÓLYAG.

Legfinomabb és legbiztosabb hólyag készülék minden betegség ellen, csak valódi párisi garantizált, tuczatja 1, 2, 3, 4 és 5 frt. — Legfinomabb párisi tuczatja 2, 3 és 4 frt. — Legfinomabb mellboríték, darabja 2 frt. Kitűnő minőségű: darabja 1 frt, 1 50 kr., 2 frt és 3 frt. — Külei előjegy mellett, használati utasítással

Jul. Reif, specialista, WIEN
IV., Margarethenstrasse 7.

Az

EQUITABLE

életbiztosító-társaság New-Yorkban

alapított 1850-ben.

Biztosítási tőke 1884. decz. 31-én	788,993.384 o. é. frt.
a társaság vagyona „ „ „	148,312.910 o. é. frt.
nyeremény tartalék „ „ „	26,733,223 o. é. frt.
az 1884-ben kötött új biztosítások	
összege	316,436.495 o. é. frt.

az egész nyereség a biztosítottak közt osztatik szét.

Minden kötvény három év múlva megtámaszthatatlanná válik.

Magyarországra vezérképviselőség
Budapest, VI., Andrássy-ut 12. sz.

Az első magyar iparbank

t. cz részvényesei

ezzel az 1886. febr. 3-án, 4 órakor délután a bank helyiségeiben tartandó

rendes közgyűlésre

tisztelettel meghívottnak.

Napirend:

1. Az igazgatóság jelentése.
 2. A mérleg és zárszámadás, valamint a felügyelőbizottság jelentésének bemutatása.
 3. A zárszámadások megvizsgálása. A mérleg megállapítása és határozathozatal a tiszta nyereség, mire fordítása felett.
 4. 2 igazgató és 16 választmányi tag megválasztása.
 5. 3 rendes és 2 póttag megválasztása a felügyelőbizottságba.
 6. A felügyelőbizottság illetékeinek megállapítása.
- Azon részvényes urak, kik ezen közgyűlésen részt venni óhajtanak, felkéretnek részvényeiket az alapszabályok 121. §* értelmében f. évi január 26-iktól f. évi január 31-ig bezárólag délelőtt 9—12 óráig a banknál letéteményezni.

Budapest, 1886. január 14-én.

Az igazgatóság.

* 121. § A rendes közgyűlés egybehívása annak megtartása előtti két héttel történik a magyar hivatalos közlöny útján. — Minden részvényes, ki a közgyűlésen részt venni óhajt, tartozik a nevére szóló részvényeket három nappal a közgyűlés előtt az igazgatóságnál letéteményezni.

PÁLYÁZAT.

A miskolci orth. izr. anyahitközségnél, képviselő-közgyűlési határozat értelmében, a főbb állomás mellett magyar hitszónoki állomás szervezése és ennek 1886-ik évben leendő betöltése elhatározatván, ezen utóbbi állomás elnyerésére ezzel a pályázattal nyitattik. — Pályázni szándékozó, a magyar nyelvet szóban és írásban tökéletesen bíró magyar honpolgárok, a héber irodalommal jártasságukat, a talmud és hit-szaktudományban képzettségüket, hittörvényhü tekintélyektől — bölcsészeti és paedagogiai képzettségükre nézve egyetemen nyert — valamint eddigi működésüket, életkorukat és családjuk tagjainak számát igazoló bizonyítványokkal felszerelt, héber és magyar nyelven fogalmazott folyamódványaikat f. évi márczius hó végéig az alólírt elnökséghez bérmentve beküldendők.

Próbaelőadásra csakis az előjáróság határozatából e végre meghívott fog bocsátatni és csak ennek uti költség utalványoztatni.

Kelt Miskolczon az orth. izr. anyahitközség előjárósági, 1886. évi jan. 3-ántartott üléséből.

Fischmann J. jegyző.

Rott E. M. elnök.